

Eigersund kirkelig fellestråd

Særutskrift av sak 25/2014 - 23. oktober 2014

Staten og Den norske kirke - et tydelig skille.

Kulturdepartementet har sendt ut på høring et notat om endringer i lovgivningen rundt Den norske kirke. Alle kirkelige fellestrådene og menighetsrådene, samt en rekke andre organisasjoner og institusjoner er invitert til å gi høringsuttalelse i denne saken. Høringen er et direkte svar fra departementet på Kirkemøtets bestilling i 2013 om å etablere Den norske kirke som eget rettssubjekt. Videre en virksomhetsoverdragelse fra Staten til dette nye rettssubjektet.

At Eigersund kirkelig fellestråd og menighetsrådene avgir uttale i slike saker er med å underbygge demokratiet både på det nasjonale plan og på den kirkelige arenaen.

Soknet

Det er viktig for Eigersund kirkelig fellestråd at soknets selvstendighet ikke blir berørt av de foreslåtte endringene. Det er også viktig at Den norske kirke/kirkemøte ikke får en annen myndighet over soknene enn det som er gjeldene i dagens lovverk.

Eigersund kirkelig fellestråd ønsker også at det nye rettssubjektet som opprettes ikke får tittelen - Den norske kirke. Den norske kirke bør ikke assosieres med en administrasjon men med den lokale kirkes tilstedeværelse i lokalsamfunnet.

Organisering.

I høringsnotatet er det lagt vekt på mange av de punkt som er i Kirkemøtets vedtak fra april 2013. Kirkemøtets presisering av tidligere vedtak i Kirkemøtet om at en framtidig kirkeordning skal ha en felles arbeidsgiver er viet lite plass i høringen. Det er flere steder nevnt at dette vil en måtte komme tilbake til i reformfase to. Likevel er deler av organiseringen kommentert og foreslått lovfestet i endringsforslaget, noe av dette vil være retningsgivende for den videre prosessen.

Hva er hensikten med et lovfester begrep som prosti, dersom det bare skal si noe om prostens geografiske begrensninger av å styre prester som inngår i dette. Er det dette som er hensikten, bør begrepet «prosti» fjernes og prostens personalansvar beskrives i arbeidsavtalen.

Et prosti er en definisjon på et geografisk inndeling av den norske kirke, som har tradisjoner i Den norske kirke. Det bør i lovverket fortsatt finnes åpning for opprettelse av prostiråd, ja endog bør det oppmuntres til at slike råd etableres, og at det gjennomføres organisatoriske prøveprosjekt. S 22 bør derfor opprettholdes i lovverket. Foreslåtte endring er faktisk til hinder for slike prøveordninger.

I kirkemøtets refleksjonshøring i 2012 svarte 1,6 % at de ønsket en sentral arbeidsgiver. I KA undersøkelse i 2014, svarte 87 % at de ønsket en felles arbeidsgiver på fellestråds/prostinivå. Da oppleves det spesielt at muligheten for prostiråd ønskes nedlagt.

Dessverre ansees det å fjerne muligheten for prostiråd som en skjult agenda inn i organiseringsspørsmålet. Ved å fjerne denne muligheten vil en også fjerne muligheten til å opprette robuste enheter som kan påta seg arbeidsgiveroppgaver ut over det som er normal ordningen i dag.

Et slik organ vil være et alternativ til bispedømmerådene, den dagen det skal være en arbeidsgiverlinje i Den norske kirke. Ved å fjerne denne muligheten på dette stadiet i prosessen, vil en vanskeliggjøre gjeninnføringen av dette på et senere tidspunkt. Ved å fjerne prostirådet fjernes også muligheten for forsøksvirksomhet innen organiseringen av arbeidsgiveransvar. Når departementet legger opp til at soknene kan delegeres ansvar til bispedømmerådene mens disse ikke kan delegeres til soknene, er dette et sterkt signal inn i den framtidige organisasjonsdebatten. Dette selv om departementet skriver av dette er et spørsmål som skal ta opp i reformfase to, legges det allerede her sterke føringer for den videre prosessen.

Økonomi

Det er viktig for Den norske kirke at tilskuddet til Trosopplæring blir videreført. Det er også viktig at dette tilskuddet i framtiden ikke inngår i den ordinære rammen om det måtte bli via kommunene eller via Kirkemøtet. For lokalmenighetene er det viktig at disse midlene blir synliggjort i overføringene om de kommer fra kommune eller Kirkemøte. Det er også viktig at dette tilskuddet justeres med prisstigningen, slik at nivået kan opprettholdes i henhold til de trosopplæringsplanene som er lagt.

Eigersund kirkelig fellesråd ser også at det høringsnotatet er tatt med en setning om framtidig finansiering. Det åpnes her for en mulig medlemsfinansiering. Høringen gjelder relasjonen mellom Den norske kirke og Staten, men en slik endring vil kunne få alvorlige konsekvenser for de minste tro- og livssynssamfunnene i Norge.

Statens bør påta seg økonomiske forpliktelser overfor fredede og listeførte kirker. Å overlate disse kulturskattene til kommunene, som igjen må yte tilsvarende økonomiske tilskudd til andre tros- og livssynsamfunn, som i enkelte kommuner kan dreie seg om en merkostnad på 30 til 40 %, er en for lettvtint håndtering av Statens ansvar. Det bør i lovteksten framkomme at staten har et finansielt ansvar for disse gamle kirkene. Dersom dette ikke er mulig, bør det i det minste framkomme at vedlikeholdsutgifter til disse kirkebyggene ikke skal inngå i grunnlaget for tildeling av midler til andre tros- og livssynssamfunn.

Det er i forslaget fremmet forslag om at det nye organet kan velge om det ønsker å føre regnskapet etter norsk standard eller etter offentlige prinsipper. Argumentet for denne valgfriheten er at kirken nå skal være en selvstendig enhet. 1997 ble kirken løsrevet fra kommunene og fellesrådene opprettet. Argumentasjonen for at fellesrådene skal ha sine regnskaper etter kommunale regnskapsprinsipper er at mesteparten av de midlene fellesrådene forvalter kommer fra kommunene. Dette må vel også sies å være gjeldene for det nye rettssubjektet i kirken. De aller største bidragene vil komme over statsbudsjettet også i framtiden. Derfor bør dette regnskapet føres etter offentlige prinsipper.

Når det gjelder pensjonsforpliktelsene ser fellesrådet at det er mange utfordringer. Både med å få utredet konsekvensene, gjennomføringen. Fellesrådet vil allikevel bed om at Staten står ved sine forpliktelser både nå og i framtiden. En framtidig overføring av prester til lokalt eller regionalt organ, og andre statlig ansatte til det nye rettssubjektet, vil medføre store pensjonsforpliktelser som i framtiden, også må være en del av Statens ansvar.

Regler for klage/klageorgan

Det er lagt til grunn i hele dette høringsnotatet at Kirkemøtet er Den norske kirkes øverste organ. Da må Kirkemøtet være utøvende i klagesaker.

Å opprette et nytt klageorgan, blir nærmest som et nytt nivå i det kirkelige hierarki. Det er ikke vanskelig å se at det kan dukke opp mange saker som kan havne på Kirkemøtes bord og at det kan være vanskelig å håndtere dette, da kirkemøtet møtes som regel en gang i året. Da må heller Kirkemøte gis anledning til å finne løsninger på dette, istedenfor at det i loven opprettes et nytt forvaltningsorgan.

Når det gjelder personalsaker; skal Kirkemøtet være arbeidsgiver eller skal de ikke være arbeidsgiver? Hvorfor skal de tidligere statlig ansatte som arbeider i kirken behandles annerledes enn andre arbeidstakere. Arbeidsgiver er ansvarlig organ i slike saker. Neste skritt er som for alle andre ansatte, rettslig prøving, ikke et lovfestet klageorgan.

Det samme gjelder for §29 om medlemskap, §32 om tap av rettigheter og §38 om saksbehandlingsreglene i Forvaltningsloven og Offentlighetsloven.

Det må stilles spørsmål ved hvem som opptrer på rettssubjektet vegne når vedtak etter offentlighetsloven skal kunne ankes inn for klagenemd. Det er en logikk i at vedtak i bispedømmerådet skal kunne ankes inn for Kirkemøtet, men ikke i at vedtak i Kirkemøtet skal kunne ankes til en klagenemd.

Ordninger i det nye rettssubjektet må legge Arbeidsmiljøloven som grunnlag for arbeidsrettslige forhold.

Prestetjenesten.

Presten har en spesiell posisjon i lokalsamfunnet. I høringsnotatet og i endringsforslaget til ny § 2 er formuleringen som følger: Hvert sokn skal være betjent av prest, hvert prosti av prost og hvert bispedømme av biskop.

I sammendraget av Kulturdepartementets høringsnotat står det følgende: - skal være prest i hvert sokn, prost i hvert prosti og biskop i hvert bispedømme.

I praksis ser vi at det er prester som betjener flere sokn, vil dette bety at en prost kan betjene flere prosti og en biskop betjene flere bispedømmer?

I dag er det en av sokneprestene som er vikarierende prost, i ferier og ved vakanse. For biskopene vil vel i de fleste tilfeller domprostene vikariere i bispestillingen. For prestene stiller saken seg altså annerledes, hva denne presiseringen i loven faktisk har å bety for lokalmenigheten og soknet er vanskelig å type ut fra høringsnotatet.

Dette er også med på å sementere en organisasjonsform, slike spørsmål bør overlates til Kirkemøte å ta bestemmelser om. I loven bør det ta med at det skal være prest i hvert sokn og biskop i hvert bispedømme, mellomledernivået, her prost, er noe kirken selv må ta stilling til og ikke lovfestes. Dette vil være tilstrekkelig for å bekrefte statens forpliktelse overfor en landsdekkende folkekirke.

Hva så med prestene uavhengighet?

Hva skal vi med et tilsyn fra biskopen når prestens rett til uavhengighet i forkynnelse og sakramentsforvaltning, samt selvstendige faglige ansvar for sin forkynnelse, undervisning o.s.v. er nedfelt så sterkt i loven? Vi ønsker derimot at den lokale kirke skal ha mer innflytelse på prestatjenesten. Det må være biskopens tilsyn som sikrer både presten og menighetenes rettigheter og plikter i henhold til lov og ordinasjon.

Delegasjon

Som tidligere nevnt er det uforståelig at forslaget åpner for at bispedømmerådet kan påta seg oppgaver «som etter avtale blir overlatt det av det enkelte menighetsråd eller kirkelige fellesråd». Videre «Formålet med forslaget er å åpne for samarbeid og funksjonelle måter å løse oppgaver inne Den norske kirke på.» Ut fra dette må det kunne dras den konklusjon at departementet anser at de enkelte menighetsråd og kirkelig fellesråd ikke kan utføre oppgaver på vegne av bispedømmerådene på en funksjonell måte, og at en slik løsning ikke fremmer samarbeid.

Konklusjon

Eigersund kirkelig fellesråd ser det som viktig at soknets selvstendighet ikke blir berørt av de lovendringene som kommer.

Eigersund kirkelig fellesråd kan ikke se at de foreslåtte endringene i Kirkeloven understøtter Kirkemøtets ønske om en arbeidsgiverlinje i Den norske kirke. Det virker derimot som om departementet i dette lovforslaget legger premisser for en bestemt framtidig organisering av Den norske kirke. Muligheten til å opprette prostiråd må videreføres. Muligheten for delegasjon fra bispedømmeråd til prostiråd og fellesråd må inn i lovteksten. Det bør oppmuntres til å utvikle ulike modeller til også å inneholde arbeidsgiveransvar. De forskjellige høringsrundene som har vært i Den norske kirke den senere tiden er med på å underbygge dette.

Statens forpliktelse for videreføring av trosopplæringsmidlene må synliggjøres i endringsforslaget.

Statens ansvar for fredede og listeførte kirker bør inngå i et endret lovforslag.

Det nye sentrale rettssubjektet bør føre sine regnskaper etter offentlige prinsipper. Videre må pensjonsforpliktelsene overfor de nå statlig ansatte i kirken sikres for framtiden.

Ordningen med et eget klageorgan bør frafalles. Kirkemøte opptrer på rettssubjektets vegne og gjeldene lover er tilstrekkelig for også innen kirkelig sektor.

Vi ønsker at den lokale kirke skal ha mer innflytelse på prestedtjenesten. Biskopens tilsyn skal sikrer både presten og menighetenes rettigheter og plikter i henhold til lov og ordinasjon. Mellomledernivået prost, bør utelates i lovteksten.

Delegasjon

Som tidligere nevnt er det uforståelig at forslaget åpner for at bispedømmerådet kan påta seg oppgaver «som etter avtale blir overlatt det av det enkelte menighetsråd eller kirkelige fellesråd». Videre «Formålet med forslaget er å åpne for samarbeid og funksjonelle måter å løse oppgaver inne Den norske kirke på.» Ut fra dette må det kunne dras den konklusjon at departementet anser at de enkelte menighetsråd og kirkelig fellesråd ikke kan utføre oppgaver på vegne av bispedømmerådene på en funksjonell måte, og at en slik løsning ikke fremmer samarbeid.

Konklusjon

Eigersund kirkelig fellesråd ser det som viktig at soknets selvstendighet ikke blir berørt av de lovendringene som kommer.

Eigersund kirkelig fellesråd kan ikke se at de foreslåtte endringene i Kirkeloven understøtter Kirkemøtets ønske om en arbeidsgiverlinje i Den norske kirke. Det virker derimot som om departementet i dette lovforslaget legger premisser for en bestemt framtidig organisering av Den norske kirke. Muligheten til å opprette prostiråd må videreføres. Muligheten for delegasjon fra bispedømmeråd til prostiråd og fellesråd må inn i lovteksten. Det bør oppmuntres til å utvikle ulike modeller til også å inneholde arbeidsgiveransvar. De forskjellige høringsrundene som har vært i Den norske kirke den senere tiden er med på å underbygge dette.

Statens forpliktelse for videreføring av trosopplæringsmidlene må synliggjøres i endringsforslaget.

Statens ansvar for fredede og listeførte kirker bør inngå i et endret lovforslag.

Det nye sentrale rettssubjektet bør føre sine regnskaper etter offentlige prinsipper. Videre må pensjonsforpliktelsene overfor de nå statlig ansatte i kirken sikres for framtiden.

Ordningen med et eget klageorgan bør frafalles. Kirkemøte opptrer på rettssubjektets vegne og gjeldene lover er tilstrekkelig for også innen kirkelig sektor.

Vi ønsker at den lokale kirke skal ha mer innflytelse på prestedtjenesten. Biskopens tilsyn skal sikres både presten og menighetenes rettigheter og plikter i henhold til lov og ordinasjon.

Mellomledernivået prost, bør utelates i lovteksten.

Jørgen Tore Omdal
Kirkeverge